

Diễm Ngày Xưa – Diễm Bây Giờ...

Tiêu Vũ

Diễm – cái tên gọi lên những rung động đầu đời của cố nhạc sĩ tài hoa Trịnh Công Sơn, người con gái đã đi vào huyền thoại, hóa thân thành “Diễm xưa” – một trong những tuyệt tác của âm nhạc Việt Nam. Từ những giai điệu trầm buồn và ca từ đầy hoài niệm, hình bóng Diễm hiện lên mong manh, bằng lăng như sương, đẹp đến nao lòng. Bao nhiêu năm trôi qua, người đời vẫn tự hỏi: Diễm của Trịnh Công Sơn là ai? Hôm nay, tấm màn bí mật ấy phần nào được hé mở...

Lần đầu tiên sau bao năm, Diễm xuất hiện ở Huế – nơi một mối tình đã phôi thai và trở thành huyền thoại. Thời gian có thể phủ lớp bụi mờ lên những kỷ niệm, nhưng Diễm ngày xưa và Diễm bây giờ vẫn là một, lần khuất trong dáng hình một người phụ nữ tha thướt trong tà áo dài tím Huế, dịu dàng như dòng Hương Giang vẫn lặng lẽ chảy trôi. Giữa không gian bằng lăng của một chiều xưa vọng lại, tiếng dương cầm ngân lên giai điệu “Diễm xưa”, như gọi về những ngày tháng cũ... Nàng lặng đi một chút, ánh mắt dường như trôi theo tiếng nhạc. Rồi chậm rãi, như nói với chính mình, giọng nàng trầm xuống, thoảng qua như gió nhẹ:

- Từ lâu tôi đã giữ im lặng. Có quá nhiều kỷ niệm thời thơ ấu ở Huế... Dù đã đi xa bao năm, nhưng tôi vẫn yêu nơi này như ngày đầu tiên. Trong con người, đáng quý nhất là tình cảm. Anh Sơn đã lồng tất cả những cung bậc ấy vào trong nhạc. Xin cảm ơn anh Sơn, cảm ơn Huế...

Lời nói ấy như một tiếng thở dài vọng về từ quá khứ, gợi nhắc một chuyện tình đẹp nhưng dở dang, một mối duyên chưa kịp tròn đã hóa thành bất tử trong âm nhạc.

Khoảng năm 1960, Trịnh Công Sơn khi ấy còn là chàng trai 21 tuổi đang ở Huế. Trong một buổi chiều lang thang trên con đường Nguyễn Trường Tộ, ông bắt gặp hình ảnh một thiếu nữ với tà áo dài trắng, mái tóc dài buông hờ, bước đi lặng lẽ dưới hàng cây long não. Nàng đẹp theo một cách rất Huế – trầm lặng, e ấp, kín đáo nhưng lại có sức hút mãnh liệt. Không dám tiến lại gần, không một lần ngỏ lời, Trịnh Công Sơn chỉ lặng lẽ dõi theo từ xa. Ngày qua ngày, từ căn gác nhỏ số 11/03 Nguyễn Trường Tộ, ông chờ đợi khoảnh khắc nàng đi ngang cầu Phủ Cam – nơi ông có thể thấy nàng rõ nhất. Để rồi mỗi lần như thế, trái tim người nghệ sĩ lại run lên bởi một thứ cảm xúc vừa ngọt ngào vừa mong manh, như hạt sương đọng trên cành lá sớm mai.

Cảm xúc ấy lớn dần, tích tụ trong lòng Trịnh Công Sơn như một nỗi ám ảnh đẹp đẽ. Để rồi trong một buổi chiều mưa, bên khung cửa nhìn ra dòng Hương Giang lặng lẽ, những giai điệu đầu tiên của “Diễm xưa” ngân lên trên phím đàn. Một bản tình ca buồn nhưng đầy chất thơ, như chính tâm hồn Huế lúc bấy giờ. Giai điệu “Diễm xưa” mang một vẻ đẹp u hoài, trầm lắng như chính câu chuyện đã tạo nên nó. Bài hát được viết ở giọng C thứ (C minor) – một trong những tông điệu giàu chất tự sự nhất trong âm nhạc. Những hợp âm mở đầu tạo nên một không gian mờ ảo, như một cơn mưa giăng đầy trên phố vắng. Nhịp điệu chậm rãi, không lên cao trào mạnh mẽ mà cứ thế trôi, như dòng chảy miên man của ký ức và nỗi nhớ. Cấu trúc bài hát cũng đặc biệt. Không có điệp khúc rõ ràng, không lên cao trào mạnh mẽ, “Diễm xưa” là một dòng chảy liên tục của cảm xúc. Nó cứ thế trôi, như một cơn mưa dai dẳng không dứt, như một nỗi nhớ không tên mà người ta cứ mang theo suốt đời.

Mối tình của Sơn và Diễm không ồn ào, không dữ dội mà rất nhẹ nhàng âm thầm len lỏi vào từng giai điệu, từng phím đàn nhưng cũng đủ để Trịnh Công Sơn viết nên một tuyệt tác. Về sau, dù có thêm bao cuộc tình, dù nhân gian chỉ nhắc mãi về Dao Ánh, nhưng nếu nhìn sâu vào những bản tình ca của Trịnh Công Sơn, người ta vẫn thấy thấp thoáng bóng dáng một người con gái. Diễm – nàng thơ đầu tiên, người đã gieo những rung động nguyên sơ vào tâm hồn một chàng nghệ sĩ, để từ đó, âm nhạc Trịnh Công Sơn thực sự bắt đầu.

Với Trịnh Công Sơn, mỗi người phụ nữ đi qua cuộc đời ông đều để lại những vệt sáng trong âm nhạc. Nếu Khánh Ly là tri kỷ trên con đường nghệ thuật, Dao Ánh là kỷ niệm của những bức thư tình đầy khắc khoải, thì Diễm lại là dấu lặng đầu tiên, là nốt nhạc đầu tiên trong bản giao hưởng cuộc đời Trịnh Công Sơn. Không có Diễm, có lẽ sẽ không có một Trịnh Công Sơn của những bản tình ca trầm buồn.

Hơn nửa thế kỷ trôi qua, “Diễm xưa” vẫn làm thổn thức bao thế hệ, không chỉ vì câu chuyện tình dang dở mà còn bởi thứ cảm xúc thuần khiết, tinh khôi mà Diễm đã gieo vào lòng Trịnh. Một mối tình như cơn mưa chiều Huế – nhẹ nhàng nhưng dai dẳng, tưởng chừng đã trôi qua nhưng lại thấm sâu vào lòng đất, để rồi mỗi khi

trời chuyển mùa, hương mưa ngày cũ lại len lỏi trong không gian, đánh thức những ký ức không bao giờ
nhòa...

Tiểu Vũ

[Điểm Xưa -Trình Công Sơn -Thái Hòa](#)